

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΟΥ „ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΑΣΤΕΡΟΣ“

ΧΑΝΙΑ, 1 Νοβριου 1908 || ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΞΗΠΗΡΕΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗ ΠΑΙΔΕΙΑΣ || 'Αριθ. 14

ΑΙ ΤΙΜΩΡΙΑΙ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΑΙ ΕΝ ΤΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

Ἐν ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ζητήματα τῆς παιδαγωγικῆς εἶναι ἡ ἐξεύρεσις καὶ χρῆσιμοποίησις τῶν κατὰλληλοτέρων μέσων καὶ τῶν μεθόδων πρὸς διαπαιδαγώγησιν τῆς βουλῆσεως τοῦ παιδός. Ἡ διανοητικὴ μόρφωσις, ὅταν δὲν συνοδεύηται καὶ ὑπὸ ἰσχυρᾶς βουλῆσεως, εὐσταθῶς ἐν τῷ ἀγαθῷ προδιαπαιδαγωγηθεῖσας, ἀποβαίνει ἐπιβλαβῆς μᾶλλον ἢ ἐπωφελῆς. Ὁ διανοητικῶς μεμορφωμένος, στερούμενος ἠθικῶν κεφαλαίων, τὴν μόρφωσιν αὐτοῦ δύναται νὰ μεταχειρισθῆ πρὸς τὸ κακόν, ὡς ὄπλον ὀξύ. Μεταξὺ τῶν παιδευτικῶν τῆς βουλῆσεως μέσων σήμερον ὡς κυριώτερα ἀναγνωρίζονται αἱ τιμωρία καὶ αἱ ἀμοιβαὶ ἢ οἱ ἔπαινοι.

Ὡς πᾶν κράτος, θεμελιούμενον ἐπὶ ὠρισμένων νόμων, εἶναι ἀκατανόητον ἄνευ ποινῶν καὶ ἀμοιβῶν, οὕτως, εἴαν σχολὴ τις διέπνηται ὑπὸ νόμων, πρὸς πιστὴν ἐφαρμογὴν τῶν τελευταίων καὶ ἀπόσκοπον λειτουργίαν αὐτῆς ἀπαραίτητοι εἶναι οἱ ἔπαινοι καὶ αἱ τιμωρία.

Ἡ ὑπὸ πατρικὸν τύπον σπανία χρῆσις τῶν τιμωριῶν δὲν εἶναι ἀποκρούσιμος. Ὅπως οἱ ἰατροὶ τὰ πικρὰ φάρμακα, ἵνα εὐκολώτερον λαμβάνωνται ὑπὸ τῶν ἀσθενῶν, ἀναμιγνύουσι μετὰ γλυκῶν χυμῶν, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ παιδαγωγοὶ ὀφείλουσι νὰ συνδυάζωσι τὸ ἀπότομον μετὰ τῆς πραότητος καὶ ἄλλοτε μὲν νὰ ἐντείνωσιν, ἄλλοτε δὲ νὰ χαλαρῶσι τὰς ἡνίας. Ἄριστος παιδαγωγὸς εἶναι ὁ ἄριστος ψυχολόγος, διότι ὁ τοιοῦτος ἐπιβάλλει τὰς προσοικούσας τιμωρίας, ἔχων ὑπ' ὄψει τὴν διάθεσιν τοῦ παιδίσαντος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἁμαρτήματος. Ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πλημμέλημα ὑπὸ δύο ὀμπλικῶν ταύτοχρόνως διαπραττόμενον δὲν πρέπει νὰ τιμωρῆται ἐξ ἴσου, ἀλλ' ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἐκατέρου διάθεσιν. Ὁ διδύσκαλος ὁμοιάζει τὸν ἰατρὸν, ὅστις δι' ἐκάστην ἀσθένειαν ὀρίζει καὶ τὸ ἀρμόζον φάρμακον. Εἰς τοὺς πάσχοντας ἐπὶ παραδείγματι ἐκ γλωσσαλγίας βαρυτάτη ποινὴ εἶναι νὰ καταδικασθῶσιν εἰς ἀπόλυτον σιωπὴν, εἰς τοὺς λαιμάργους σκληροτέρα τιμωρία φαίνεται ἡ νηστεία καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς.

Ἡ κατανομή καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐπιβολῆς τῆς ποινῆς ἀπαιτεῖ μεγάλην σύνεσιν. Ἐν πρώτοις ἀνάγκη νὰ καταβάλληται ἡ προσπάθεια ὅπως ὁ ἀτακτῆσας συναισθανθῆ τὴν ἀταξίαν καὶ ἐξενέγκῃ ὁ ἴδιος καθ' ἑαυτοῦ τιν καταδικαστικὴν ἀπόφασιν. Ὁ μαθητῆς ἀνάγκη νὰ πεισθῆ, ὅτι ἔπταισε καὶ ὅτι ἡ ποινὴ εἶναι ἀναπόφευκτος συνέπεια τῆς παραβάσεως τοῦ σχολικοῦ νόμου. Ὅταν μετὰ τὴν ἐξακρίβωσιν

τῆς ἐνοχῆς καὶ τὴν σχηματισθεῖσαν παρὰ τῷ ἀτάκτῳ πεποίθησιν, ὅτι εἶνε ἐνοχος, ἐπιβληθῆ ἡ τιμωρία, οὐδεμίαν πρόφασιν ὑπολείπεται αὐτῷ ν' ἀντιτείνῃ. Πλὴν τούτου ἡ ἐπίπληξις καὶ ἐν γένει πᾶσα ποινὴ πρέπει νὰ γίνηται ἰδιαίτερος καὶ οὐχὶ πανηγυρικῶς καὶ ἐπιδεικτικῶς ἐνώπιον τῶν ἄλλων μαθητῶν. Ἡ ἀμνησικακία τοῦ τιμωροῦντος συγκινεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ δικαίως τιμωρουμένου, ἐνισχύουσα τὴν πρὸς τὸν πρῶτον ἀγάπην καὶ ἐμπιστοσύνην τοῦ δευτέρου. Ἀπ' ἐναντίας, ὁ τιμωρούμενος ἀνηλεῶς ἐμπροσθεν τῶν λοιπῶν συμμαθητῶν τοῦ ἀποβαίνει ἀνάληκτος καὶ ἀναίσχυντος. Διὸ τὸ μόνον ἀποελεματικὸν μέσον πρὸς ἠθικὴν τῶν παιδῶν βελτίωσιν εἶναι ἡ ἐνδειξις πρὸς αὐτοὺς στοργῆς καὶ ἐνδιαφέροντος, διότι αἱ βάνουσι ποινὰ μαρτυροῦσιν ἀγροικίαν καὶ ἐκδίκησιν ἀδικαιολόγητον, διὸ καὶ καθιστῶσι τοὺς τιμωρουμένους ἰσχυρογνώμονας καὶ ἀφιλοτίμους.

Οἱ ἔπαινοι καὶ οἱ ἐλαφροὶ ψόγοι εἶναι ὀφελιμώτεροι πάσης πληγῆς, καθ' ὅσον οἱ μὲν πρῶτοι παρορμῶσιν εἰς τὰ καλὰ, οἱ δὲ δεύτεροι ἐμποδίζουσιν ἀπὸ τῶν κακῶν. Κατὰ τὸν σοφὸν Χαιρωνέα δύο εἶνε τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρετῆς, ἡ ἐλπίς τῆς τιμῆς καὶ ὁ φόβος τῆς τιμωρίας. Ὅταν δὲ πρόκειται περὶ ἀπολαβῆς ἐπαίνων καὶ ἀμοιβῶν, ρείζων καταβάλλεται προσπάθεια πρὸς ἀπόκτησιν τῶν. Πράγματι, ὁ ἄνθρωπος, ἐλπίζων νὰ ἀποκτήσῃ τι, ἀποδύεται εἰς πολλοὺς κινδύνους καὶ ἀναλαμβάνει πολυμόχθους ἀγῶνας. Δι' ὠρισμένον σκοπὸν, λόγου χάριν, ὁ ὄδοιπρος ἀναλαμβάνει ἐπιπόνους ὁδοιπορίας καὶ ὁ ἔμπορος ἐπιχειρεῖ ἐπικίνδυνα ταξίδια. Εἰδικοί δὲ παιδαγωγοὶ παρετήρησαν, ὅτι ἡ ἀμοιβὴ εἶναι προτιμότερα τῆς τιμωρίας. Πρῶτον πλεονέκτημα τῆς ἀμοιβῆς τυγχάνει ἡ διέγερσις τῆς φιλοτιμίας καὶ τῆς ἀμύλλης, ἡ δὲ ἀμύλλα θαυμασίως ἐπενεργεῖ ἐπὶ τοὺς παῖδας. Τὸ αἶσθημα ὅμως τοῦτο δὲν πρέπει ν' ἀναπτύσσεται ὑπερμέτρως, διότι γεννᾷ τὴν ἀλαζονίαν καὶ τὸν κακοήθη φθόνον, ἀλλὰ νὰ περιορίζηται ἐντὸς τῶν συνετῶν ὁρίων.

Δὲν πρέπει ἐξ ἄλλου νὰ γίνηται κατάχρησις τῶν ἐπαίνων καὶ ἀμοιβῶν ἀλλ' ἐπίκαιρος αὐτῶν ἐναλλαγὴ πρὸς τὴν ἐπίπληξιν καὶ τὴν τιμωρίαν ὡσάκις δεήσει, διότι ὁ ἔπαινος ἄνευ ἐπιπλήξεως διαθρύπτει καὶ ἀποχαυνοῖ τὸν παῖδα. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἤτο εὐρέως διαδεδομένη ἡ ἀκόλουθος χαρακτηριστικὴ παροιμία: ἡ ἀρετὴ, ἐπαινουμένη, αὐξάνεται ὡς τὸ δένδρον, ἀλλὰ καὶ τὸ πολὺ μέλι παράγει χολήν.

Ὁ Μ. Βασίλειος λέγει, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν πάνυ σοφῶς καὶ ἐντέχνως προέβαλε τοὺς μισθοὺς καὶ τὰς ἀμοιβὰς, ἵνα προσπαθοῦντες νὰ ἐπιτύχωμεν αὐτῶν, ἐκκλίνομεν ἀπὸ τοῦ κακοῦ. Ἡ δ' ἐκκλίσις αὕτη γίνεται διὰ τὰς ἐξῆς αἰτίας. ἢ διότι φοβούμεθα τὰς τι-

μωρίας, ὅποτε ἡ τοιαύτη διάθεσις εἶνε δουλική, ἢ δι-
 ὅτι ἀποβλέπομεν εἰς τὰ ἐκ τῆς ἀμοιβῆς κ ρδι., ὅποτε
 χάριν ἀτομικῆς ὀφελείας ἠθικεύομεν καὶ ἐν τοι-
 αύτῃ περιπτώσει ὁμοιάζομεν τὸν μισθὸν τῶν ἐργάτων
 τὸν ἀπολαμβάνοντα τὸν μισθὸν τῆς ἐργασίας του
 μόνον, ἢ τέλος, χάριν αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ, ὅτε πλη-
 ροῦμεθα ἀληθοῦς χαρᾶς, διότι ἐδείχθημεν ἀφιλοκερ-
 δεῖς, ὡς ἀγαπήσαντες τὸ ἀγαθὸν χάριν ἀπλῶς αὐτοῦ
 τοῦ ἀγαθοῦ. Ἡ τελευταία αὕτη περίπτωσις εἶναι ἡ
 ὀρθότερα, διότι εἶναι τὸ εὐγενέστερον ἐλαττήριον τῶν
 ἐπαινετῶν πράξεων. Εἰς τοῦτο δ' ἀκριβῶς πρέπει νὰ
 κατατείνωσιν οἱ παιδαγωγοί, εἰς τὸ νὰ παιδαγωγῶσι,
 δηλονότι, τὰ παιδιὰ ἐν τῇ ἀληθείᾳ ἐννοία τῶν ἀγαθῶν
 πράξεων καὶ τοῦ καθήκοντος, διδάσκοντες αὐτὰ,
 ὅτι δὲν πρέπει νὰ πράττωσι τὸ καθῆκόν των διὰ νὰ
 ἐπαινεθῶσι καὶ ν' ἀμειψθῶσιν, ἀλλὰ διότι πρέπει
 τοῦτο ὡς ἀγαθὸν νὰ γείνη, ἢ δὲ δι' αὐτὸ ἀμοιβῆ
 ἀκολουθεῖ ἀφ' ἑαυτῆς, διότι πρῶτιστα πάντων εἶναι
 ἐσωτερικὴ.

ΑΝΑΣΤ. ΚΑΝΖΩΡΗΣ

Ἐκ τοῦ «Παρθένου».

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

B

Τὰ μέλη ὅμως τῆς ἐπιτροπῆς ἀπέριψαν τὸ σχέδιον τοῦτο
 ἀποφανθέντα ὑπὲρ τῆς κύστητος δικτηρήσεως δύο τύπων
 σχολῶν: τῶν γυμνασίων μετὰ ἐλευθέρως εἰσόδου εἰς τὸ πρ-
 νιπιστήμιον καὶ ἀνωτέρων πραγματικῶν σχολῶν (Oberre-
 als chule), μετὰ δικαίωματος εἰσόδου εἰς ἀνωτάτας τε-
 χνικὰς σχολὰς. Ἡ δὲ μετὰ τὸ ἕκτον ἔτος ἐξετάσεις ἀπε-
 φασίσθη νὰ παρέχη ὠρισμένα δικαίωματα, ἀναγόμενα εἰς
 τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, προσέτι δὲ ἡλαττώθη ὁ ἀριθμὸς
 τῶν μαθημάτων τῶν ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων. Τὰ πλεῖστα
 τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ἐξεφράσθησαν ὑπὲρ τῆς ἰσονομίας
 ἀπασῶν τῶν ἀνωτέρων σχολῶν καὶ ὑπὲρ ἐλαττώσεως τοῦ
 ἀριθμοῦ τῶν ἐβδομηκθιῶν ὡρῶν, χωρὶς ὅμως ἢ ἐλάττωσις
 αὕτη ν' ἀναφέρηται ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς ἀρχαίας γλώσσας.

Τὴν 6 Ἰανουαρίου 1892 ἐδημοσιεύθησαν νέα διδασκασ-
 τικά βιβλία καὶ δικτάξεις περὶ τῶν ἀπολυτηρίων καὶ με-
 σαζουσῶν ἐξετάσεων (μετὰ τὸ ἕκτον ἔτος) ὡς ἐγγράφη ἀνω-
 τέρω. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὡρῶν τῶν κλασικῶν γυμνασίων
 ἡλαττώθη ἀπὸ 268 εἰς 252, τῶν δὲ πραγματικῶν ἀπὸ 280
 μέγιστος 259 καὶ τῶν ἀνωτέρων πραγματικῶν σχολῶν ἀπὸ
 276 μέγιστος 258. Τῆς λατινικῆς γλώσσας ἀφηρέθησαν ἀπὸ
 τοῦ πρώτου 15, ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ δὲ γυμνασίου 11
 ὥραι, ἢ ἑλληνικὴ γλῶσση ἀπώλεσε 4 ὥρας. Προσέτι ἐπε-
 τράπη ἀκωλύτως ἡ ἰδρυσις σχολῶν κατὰ τὸ νέον σύστημα
 τὸ ἐφηρμοσθὲν τὸ πρῶτον εἰς τὰς πόλεις Altona καὶ Fran-
 kfurt, τὸ τῶν μετερρυθμισμένων λεγομένων σχολῶν (Re-
 formschule). Ἐπ' ἤλθε δὲ καὶ ποιά τις βελτίωσις εἰς τὴν
 οικονομικὴν κατάστασιν τῶν διδασκάλων.

Αἱ ἀνωτέρω ὅμως μετερρυθμίσεις δὲν ἰκανοποίησαν οὔτε
 τὴν κοινωνίαν, οὔτε τοὺς παιδαγωγικοὺς κύκλους. Οἱ κλα-
 σικομανεῖς ἐχαρακτήρισαν αὐτὰς ὡς ἰδίαν ἤτταν. Signa
 magna victi sumus, ἐξεφράσθη ὁ ἡγέτης τῆς μεριδος
 τῆς Oscar Jäger (29—te Versammlung, Rei-
 nischer Schulmänner in Köln 1892). Ἐσχηματίσθη
 ἰσχυρὰ «Ἐνωσις» ἐξ αὐτῶν (Gymnasial Verein) μετὰ
 ἰδιαίτερου ὄργανου Humanistisches Gymnasium,

δι' αὐτὴν διεγωνίζου τὴν πᾶσιν δυνάμει ὑπὲρ τοῦ κλασικοῦ γυ-
 μνασίου. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Φιλανθρωπισταὶ οὗτοι ἦσαν κατὰ
 τὸ πλεῖστον ἐνκντίον τῆς ἰσονομίας τῶν σχολῶν,
 ἠσθάνθησαν ἐξ ἴσου τὴν ἀνάγκην συγκεντρώσεως καὶ οἱ
 ὑπερκατισταὶ τῶν πραγματικῶν σχολῶν καὶ γυμνασίων,
 ἔργον δὲ τοῦ συνδέσμου αὐτῶν (Realschulmänner
 Verein) ὑπῆρξεν ἡ ἐπιτελεῖς τῆς ἰσονομίας ταύτης. Τοὺς
 πρώτους ἀνησῶχει ἐπὶ πλεόν ἢ αὐξήσις καὶ ἡ εὐδοκίμησις
 τῶν προμνημονευθεισῶν σχολῶν τοῦ συστήματος Ἀλτόνης
 καὶ Φραγκφούρτης, ἐρεθίζοντο μὴ πᾶνι τὰ γυμνάσια
 μεταρρυθμισθῶσι κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο. Ὁ ἀγὼν οὗτος
 ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ 1900, ὅποτε ἐγνωσθη ὅτι ἐπικρατεῖ
 ἡ σύγκλησις ἐπιτροπῆς, προορισμὸν ἐχούσης τὴν χάσιμον
 ἀναθεώρησιν τοῦ φλέγοντος ζητήματος. Ἐκάστη τῶν μεριδῶν
 ἐπαρελήθη τῆς εὐκαιρίας, ὅπως διατυπώσῃ σαφῶς τὰς
 ἰδίως ἀπαιτήσεις. Ἐν ᾧ οἱ ὀπαδοὶ τῶν «μετερρυθμισμένων
 σχολῶν» ἀπῆλθον τὴν ἀποδοχὴν τριτάτου κοινῆς διὰ τοὺς
 τρεῖς τύπους τῶν σχολῶν χάσεως ἀνευ τῆς λατινικῆς γλώσσας
 καὶ ἰδίως τὴν σχολικὴν ἰσοτιμίαν, οἱ κλασικοὶ ἐπέμενον εἰς
 τὴν τήρησιν τῆς ἀκερσιότητος τῶν γυμνασίων καίπερ μὴ
 ἐναντιούμενοι εἰς τὴν περὶ ἐξισώσεως δικαιομάτων ἀπαι-
 τησιν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀπαδῶν ἐκτέρως τῶν ἀντιπάλων
 μεριδῶν ἀπεδείχθη σχεδὸν ἴσος. Τὴν 6 Ἰουλίου συνήλθεν ἡ ἐν
 λόγῳ ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ὑπουργοῦ δόκτωρος
 Studt, ἀποτελουμένη ἐκ 34 μελῶν, ἐκτὸς τῶν κυβερνη-
 τικῶν ὑπαλλήλων. Ἐλαβον μέρος καθηγηταί, διευθυνταὶ μέ-
 σων σχολῶν, νομικοί, στρατιωτικοί, διευθυνταὶ ἐργοστασίων,
 κτηματῆται κ.λ. ἀπηντῶντο δὲ καὶ τοιαῦτα ὀνόματα, ὅποια
 τοῦ Βίρχωβ, Μόμσιν, Βιλκρόβιτε, Ἰάγκερ καὶ ἄλλων ἐξέχων
 ἀνδρῶν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀκριβῶς αἱ διασκέψεις τῆς
 ἐπιτροπῆς ταύτης ἔχουσιν ὑψίστην σπουδαιότητα καὶ δὲν
 ἠδύναντο ν' ἀντιπαρέλθωσιν ἀνευ ἀποτελέσματος, ἀπῆλθον
 δὲ ἐποχὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐν Γερμανίᾳ ἐκπαιδεύσεως.

Διὰ τοῦτο παραθέτω ἐντὺθα τὰ κυριώτερα τῶν προτε-
 θέντων ζητημάτων καὶ τὰς ἐκ μέρους τῆς ἐπιτροπῆς διατυ-
 πωθείσας ἀπαντήσεις.

1. Ἐρωτήσεις. Κατὰ ποίαν διεύθυνσιν εἶναι ἐπιθυμηταὶ
 αἱ ἐν ταῖς δικαιομασίαι τῶν σχολῶν μεταβολαί;

Ἀπάντησις. Πᾶς ἐπιτυχῶς ὑποστὰς ἀπολυτηρίου ἐξετά-
 σεις ἐνεκτάτου ἀνωτέρας σχολῆς ἀποκτᾷ δι' αὐτοῦ τούτου
 τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς οἰκονομικὴν εἰδικότητα
 εἰσαγόμενος εἰς ἀνωτάτον ἐκπαιδευτήριον καὶ ἀκολουθῶς
 καταλάβῃ ἀνάλογον θέσιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ ὑπάρχοντες
 τρεῖς τύποι σχολῶν (Γυμνάσια, Πραγματικὰ Γυμνάσια καὶ
 Πραγματικὰ Ἀνωτέρα σχολία) κατὰ τε τὴν εἰδικότητα,
 τῶν μαθημάτων καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς γενικῆς μορφώσεως
 διαφόρως καταρτίζουσι, πρέπει ἐκάστοτε νὰ ὑποδεικνύηται
 ἢ ἀνταποκρινόμενη εἰς ἐκάστην εἰδικότητα σχολή. Ἐν' ἡ
 δὲ περιπτώσει γείνη ἐκλογὴ ἑτέρας σχολῆς, τὰ παρουσιαζό-
 μενα κενὰ ὀφείλουσι ν' ἀναπληρῶνται ἐν τοῖς ἀνωτάτοις
 ἐκπαιδευτήριαις δι' ἰδιαίτερον μαθημάτων ἢ κατ' ἄλλον
 οἰκονομικὸν τρόπον. Δι' ἐκάστον ἀντικείμενον διδασκαλικῶς
 ὀφείλουσι νὰ ὑπάρχωσιν ἰδιαίτεροι ὑποδείξεις.

2. Ἐρωτήσεις. Συνιστάται ἡ δημιουργία κοινῆς εἰς τὰς
 δύο ἢ τρεῖς κατωτέρας τάξεις χάσεως κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ
 γαλλικοῦ γυμνασίου ἐν Βερολίῳ ἢ τοῦ πραγματικοῦ γυμνα-
 σίου ἐν Altona οὕτως, ὥστε ν' ἀρχηται ἡ σπουδὴ τῶν
 ξένων γλωσσῶν ἐκ τῆς γαλλικῆς, τῆς δὲ λατινικῆς ἀπὸ
 τοῦ τρίτου ἢ τετάρτου ἔτους;

Ἀπάντησις. Τὸ γε νῦν, ἡ ἰδρυσις τριτάτου κοινῆς χά-
 σεως διὰ τοὺς τρεῖς τῶν σχολῶν τύπους, οὕτως ὥστε ν'

ἄρχονται τῆς γαλλικῆς, νὰ μετατοπίσῃ δὲ τὴν λατινικὴν δὲν εἶναι ἐπιθυμητόν. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ παρεκκλινῶνται αἱ κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην γινόμεναι ἀπόπειραι. Ἀνάγκη νὰ δοθῇ ὠθησις εἰς περαιτέρω καὶ εὐρυτέρην τοῦ ἔργου ἐκρημογῆν.

Ἀκολουθεῖ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΠΕΡΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Ἐπανορθωτικαὶ φυλακαὶ, Ἐφθβείον. Τοῦτο ὀφειλόμενον εἰς τὴν μεγελοφροσύνην τοῦ ἐξόχου πατριώτου Ἀβέρωφ εἶναι προωρισμένον διὰ τοὺς ἀηλικίους ἐγκληματαίους τοὺς ἄνω τῶν 18 ἐτῶν ἡλικίας. Εἶναι φυλακὰ ἅμα καὶ σχολεῖον, ἐνῶ οἱ μαθηταὶ διδάσκονται διάφορα ἐπαγγελματὰ καὶ κατ' ἐξοχὴν πρακτικὰς γνώσεις. Κατὰ δὲ τὸ 1906 ὁ ἀριθμὸς τῶν φυλακισμένων ἀνῆλθε τοὺς 161. Ἡ σχολὴ αὕτη συντηρεῖται καὶ διεύθυνεται καλῶς.

Γενικαὶ περὶ σχολείων διατάξεις. Οἱ διδασκαλοὶ συνέρχονται πρὸς σύσκεψιν περὶ τῶν σχολικῶν υποθέσεων τῶν ἡμέρων τοῦ μηνός. Αἱ ἐπιβληθόμεναι ποιναὶ εἰσὶν αἱ αὐταὶ αἰ ἐν ἀπόσει τῆς ὁμοίαις σχολαῖς τῆς Δύσεως ἐπιβαλλόμεναι. Ἐν περιπτώσει μεταθέσεως διδασκάλου τινὸς τὸ Κράτος ἀναλαμβάνει τὴν δαπάνην τῶν ὁδοιπορικῶν του. Οἱ ἐν ἀδείᾳ διατελοῦντες διδασκαλοὶ λαμβάνουσι τὸν μισθὸν τῶν ὁλόκληρων κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα καὶ τὸ ἡμισυ τοῦ μισθοῦ τῶν κατὰ τὸν δεύτερον καὶ τρίτον μῆνα τῆς ἀδείας των. Μακρὰ ἀδειὰ ἐν χορηγῶνται καὶ ὁ διδασκαλὸς ἀπαλλάσσεται τῶν καθηκόντων του, ἐν ἀδυνατῇ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῶν. Πᾶς διδασκαλὸς δικαιούται συντάξεως ἰσοθίου ἅμ. ὡς συμπληρώσῃ εἰκοσαετῆ ὑπηρεσίαν ἢ ἔσταν φθάσῃ τὸ 60ον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Λαμβάνει δὲ τότε τὰ 2)5 τοῦ μισθοῦ του κατὰ τὰ 4 τελευταῖα ἔτη τῆς ὑπηρεσίας του καὶ ἐπιμίσθιον ἐξ 1)5 τοῦ ἰδίου μισθοῦ δι' ἕκαστον ἐπι πλέον ἔτος τῆς ὑπηρεσίας του. Οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου λαμβάνουσι ὡς σύνταξιν ὁλόκληρον τὸν μισθὸν τῶν ἄλλ' ὅμως μετὰ τεσσαρακονταετῆ ὑπηρεσίαν.

Πρὸς καλυψὴν τῶν δαπανῶν τούτων ἐκ συντάξεως κρατοῦνται παρὰ παντὸς διδασκάλου α') $\frac{1}{9}$ τοῦ μηνιαίου μισθοῦ του β') ὁ πρῶτος μηνιαῖος μισθὸς τῆς ὑπηρεσίας του καὶ γ') Ὁ μισθὸς τοῦ μηνός τοῦ γάμου του. Ἐὰν δὲ νυμφευθῇ διαρκούσης τῆς ὑπηρεσίας του ἢ σύζυγος του ἐξ ἴσου μετὰ τῶν τέκνων του λαμβάνουσι ὡς σύνταξιν τὸ ἡμισυ τοῦ μισθοῦ του. Ἐὰν δὲ καὶ ἡ μήτηρ ἀποθάνῃ τὰ τέκνα ἐξκολλουθῶσι νὰ λαμβάνωσι τὸν ἀνωτέρω ἡμισυ μισθὸν ὡς σύνταξιν, καὶ τὰ μὲν ἄρρενα μέχρι τοῦ 21ου ἔτους τῆς ἡλικίας των, τὰ δὲ θῆλεα μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου των ἢ μέχρι τοῦ θανάτου των ἐὰν δὲν ὑπανδρευθῶσι.

Ἑλληνικαὶ σχολαὶ ἐν Τουρκίᾳ

Ἐν Τουρκίᾳ ὁργανισμὸς τῶν ἑλληνικῶν σχολῶν ἐν πολλοῖς διαφέρει τοῦ τῶν ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ διαφορὰ δὲ δὲν συνίσταται κυρίως εἰς τὸ σχολικὸν πρόγραμμα ὑπερ ἄλλως τε εἶναι ὅμοιον πρὸς τὸ ἐν Ἑλλάδι, ὅσον εἰς τὴν διεύθυνσιν καὶ τὰ ταύτη συνάφῃ. Ἡ διεύθυνσις δὲ αὕτη ἐξήρτηται ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος. Οἱ Ἕλληνες τῆς Τουρκίας θεωρήθησαν ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς μουσουλμανικῆς κατακτησεως ὡς ἀποτελοῦντες στοιχεῖον ὅπως ξένον πρὸς τὸ τῶν πιστῶν τοῦ Κράτους. Ὅθεν τοῖς ἐπιβλήθησαν μὲν βαρεῖς φόροι, ἀλλ' ὅμως τοῖς ἐπιτραπῆ νὰ συμπυκνωθῶσιν

εἰς ὁμογενεῖς κοινότητες καὶ νὰ ἀσκῶσιν ἐλευθέρως τὰ θρησκευτικὰ τῶν καθήκοντα. Οὕτω δὲ οἱ χριστιανοὶ ὑπὸ τῶν κυρίων καὶ δεσποτῶν τῶν Ὁθωμανῶν μείναντες ἐλεύθεροι ἐκκλησιαστικῶς ἀρέθησαν ἐπίσης ἐλεύθεροι καὶ εἰς τὴν διακυβέρνησιν τῶν κοινοτικῶν τῶν πραγμάτων, ὡς ἂν σχολείων, ἐκκλησιῶν, ἀγροεργῶν ἰδρυμάτων κ.λ., καὶ νὰ κανονίσωσι τὰς ἰδιωτικῆς φύσεως διαφορὰς των ὡς τὰς οἰκογενειακὰς καὶ τὰς τῆς δικδοχῆς συνωδὰ πρὸς τοὺς ἰδιαιτέρους ἐκκλησιαστικούς τῶν νόμους. Ὅντως δὲ οἱ μουσουλμανοὶ οὐσιωδῶς θεοκρατικοὶ δὲν ἐνδιεφέροντο πᾶσιν περὶ τῶν θρησκευτικῶν υποθέσεων τῶν Χριστιανῶν. Ἠκολούθησαν δηλονότι τὴν ἐντολὴν τοῦ προφήτου «ἄφρατε αὐτοὺς εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ τῆς Θρησκείας των».

Ἐξαρτηθέντες δὲ οὕτω οἱ χριστιανοὶ ὑπῆκουσι τοῦ Σουλτάνου ἐκ τοῦ Πατριάρχου ὅσον ἀφορᾷ τὰς κοινοτικὰς τῶν υποθέσεις, τοῦτέστι τὸν ὁργανισμὸν τῶν σχολείων των, τῶν ἐκκλησιῶν των, τῶν κοινοτήτων των, τὴν μὲν διαχείρισιν τῶν συμφερόντων τῶν τελευταίων ἀνέβηκεν εἰς **δημογεγοντίαν**, τὴν δὲ μέριμναν περὶ τῶν σχολείων καὶ τὴν ἐπιβλεψὴν αὐτῶν εἰς αἰρετὴν **ἐφορίαν**. Ἡ ἐφορία δὲ αὕτη καταρτίζει τὸ πρόγραμμα καὶ διορίζει καὶ πᾶσαι τοὺς διδασκάλους τοῦ σχολείου.

Τὴν δὲ γενικὴν ἐπιβλεψὴν ἐπὶ τῶν σχολείων ἐκάστης ἐπισκοπικῆς περιφερείας ἔχει ὁ ἐπίσκοπος ἢ ὁ Μητροπολίτης. Ἐν δὲ τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως τὰ σχολεῖα ἔχουσι τεθῆ ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψὴν συμβουλίου, ἀποτελουμένου ἐξ ἐνὸς μητροπολίτου ὡς προέδρου καὶ ἐκ τεσσάρων κληρικῶν καὶ ἐκ τεσσάρων λαϊκῶν, ὡς μελῶν, καὶ φέροντος τὴν ἐπωνυμίαν «Κεντρικὴ ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ». Ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, πάντοτε κληρικός, φέρει τὸν τίτλον «Γενικὸς ἐπόπτης τῶν σχολείων». Ἐν τούτοις ἐν Μακεδονίᾳ ὑπάρχουσι τρεῖς ἐπόπται τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων διδάκτορες καὶ οἱ τρεῖς τῆς φιλοσοφίας. Ἀπασῶν δὲ τούτων τῶν σχολικῶν ἀρχῶν ἀνωτέρω ἐξουσία εἶναι ὁ Πατριάρχης καὶ ἡ σύνοδος του μετὰ τοῦ Ἀδριατικοῦ ἐθνικοῦ μισθοῦ Συμβουλίου.

Οἱ κύριοι χρηματικοὶ πόροι πρὸς συντήρησιν τῶν σχολείων προέρχονται ἀπὸ εἰσοδήματα ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοινοτικῶν περιουσιῶν, ἀπὸ εἰσπράξεις ἐκκλησιῶν, πανηγύρεων, ἀπὸ δωρεῶν καὶ κληρονομίας καὶ τέλος ἀπὸ μετρίας τινὰς χρηματικῆς προκαταβολῆς τῶν ἐγγεγραμμένων μαθητῶν. Περιττὸν δὲ νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ τουρκικὴ Κυβερνοῦ μόνον δὲν ὑποστηρίζει τὰ χριστιανικὰ σχολεῖα, ἀλλὰ καὶ εἰσπράττει τὸν καλούμενον σχολικὸν φόρον (μεκρινήσις) πρὸ ὅλων τῶν ὀθωμανῶν ὑπηκόων ἀνεξαρτήτως θρησκευόμενου πρὸς ἴδρυσιν σχολείων τουρκικῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὁσημέραι αὐξάνει. Ἐπειδὴ δὲ αἱ Ἑλληνικαὶ κοινότητες τυγχάνουσι καὶ αἰ μᾶλλον εὐποροὶ διὰ τὴν γενναιοφροσύνην τῶν μελῶν των εἶναι καὶ αἰ μᾶλλον φορολογούμεναι πρὸς τὸν εἰρημένον σκοπὸν.

Ἀπάντα δὲ τὰ βιβλία τῶν Ἑλλήνων μαθητῶν ὑποχρεωτικῶς ἐξελέγχονται προηγουμένως ὑπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ συμβουλίου, ὅπως μὴ περιέχωσι τι ἀντιβαῖνον πρὸς τὰς θρησκευτικὰς ἀρχὰς τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος ἢ πολέμιόν τι κατὰ τῆς Ὁθωμανικῆς Κυβερνήσεως, ἧς ἡ λογαριαστικὴ λίαν μικρολόγος τυγχάνει οὐχ ἥττον αὐστηρά. Ὑπὸ τοιούτους ὅρους ἀφίεται ὁ διδασκαλὸς ἐλεύθερος νὰ ἐκλέξῃ τὸ βιβλίον τῆς ἀρεσκείας του, ἀλλ' ἡ ἐλευθερία αὕτη γεννᾷ ἐνίοτε ἀφορμὰς πολλῶν καταχρήσεων. Πρὸς ἄσιν τοῦ ἀτόπου τούτου λόγῳ τις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ κ. Καρκαπάνος προεκήρυξε βραβεῖον χρηματικὸν πρὸς ἐνθάρρυνσιν ἐκδόσεως καλῶν σχολικῶν βιβλίων

Ὁ δὲ ὀργανισμὸς καὶ ἡ διαίρεσις τῶν Ἑλληνικῶν ἐν Τουρκίᾳ σχολείων εἶναι ὅμοιος πρὸς τὸν τῶν ἐν Ἑλλάδι, πλὴν ἐλαχίστων διαφορῶν κυρίως ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρόγραμμα, ὅπερ περιέχει ἐπὶ πλέον ἐν ταῖς ἀνωτέρας τάξεσι τὴν διδασκαλίαν τῆς τουρκικῆς γλώσσης. Ἐν γένει τὸ Δημοτικὸν καὶ Ἑλληνικὸν σχολεῖον ἐν Τουρκίᾳ εὐρίσκονται ἠνωμένα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «ἀστικὴ σχολή». Διὰ τὴν ὁμοίαν σχολεῖα ἔχουσιν ἰδρυθῆ πλείστα ἐν Μακεδονίᾳ, φητόμενα ὑπὸ μαθητῶν καὶ μαθητριῶν ἡλικίας 3 μέχρι 8 ἐτῶν.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν εἰσῆχθη ὡς μέθοδος διδασκαλίας εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα ἡ τῆς γαλλίδος κ. Pape—Carpentier, ἀλλὰ ταῖναι αὕτη νάντικατασταθῆ σήμερον διὰ τῆς τοῦ Troebel. Αἱ σχολαὶ δὲ αὗται παρέχουσι καὶ τοὺς μᾶλλον κλυτεροὺς καρπούς, ἰδίᾳ ἐν Μακεδονίᾳ εἰς ἃ διακρίσθη αὕτη οἱ Ἕλληνες ἀπομαθόντες ἐκ τοῦ χρόνου ἢ τῆς ὀλιγορίας τῶν τῆν γλώσσαν τῶν, ποιῶνται χρῆσιν συχνῆς μετὰ τῶν τῆς τῶν σλαβῶν ἢ ἄλλων λαῶν. Ἐπὶ τοῦ ἀξιοσημητοῦ δὲ τούτου γεγονότος οἱ Βούλγαροι ἐστηρίσθησαν ἐπιδεικτικῶς, ὅπως πείσωσι τὸ Ἑυρωπαϊκὸν κοινὸν ὅτι πάντες οἱ σλαβοφῶνοι τῆς Μακεδονίας εἶναι ὁμογενεῖς τῶν.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν παιδαγωγικὴν μέμφωσιν τῶν διδασκάλων ἐν Τουρκίᾳ σημειωτέον ὅτι ἔχει αὕτη ὑπολειφθῆ πολὺ Ἀκολουθεῖ

Ἡ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΣΗΜΑΙΑΣ Εἰς τὰ ΣΧΟΛΕΙΑ

Ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» τῆς Ἑλλάδος ἐδημοσιεύθη τὸ ἀκόλουθον βασιλικὸν διάταγμα περὶ καθορισμοῦ ἡμέρας ἐορτῆς τῆς ἐθνικῆς σημαίας καθ' ἅπαντα τὰ σχολεῖα τῶν ἀρρένων τοῦ Κράτους:

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α΄.

Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων

Ἐπιθυμοῦντες ὅπως ἡ ἀγωγή τῶν Ἑλληνοπαιδῶν βῆσιν ἔχη τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀφοσίωσιν τῶν πολιτῶν τοῦ μέλλοντος, ἐγκρίνομεν ὅπως καθ' ἅπαντα τῶν ἀρρένων τὰ σχολεῖα τοῦ Κράτους, τῆς τε δημοτικῆς καὶ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἡ ἡμέρα τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐτησίων μαθημάτων καθιερωθῆ ἐν ταῖς ἐκπαιδευτηρίοις ὡς ἡμέρα ἐορτῆς τῆς ἐθνικῆς σημαίας, τοῦ ἱεροῦ τῆς πατρίδος συμβόλου, τοῦ ὀδηγοῦντος τὰ τέκνα αὐτῆς εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς αἰώνης καὶ τῆς δόξης αὐτῆς ἀγῶνας καὶ ἐμπνέοντος τὰς ὑπερτάτας ὑπὲρ πατρίδος θυσίας.

Ἐπὶ τούτῳ τῇ προτάσει τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσθημεν καὶ διατάσσομεν.

«**Ἄρθρον 1ον.** Ἡ κατὰ νόμον τεταγμένη ἡμέρα ἐνάρξεως τῶν ἐτησίων μαθημάτων ἅπαντων τῶν σχολείων ἀρρένων τοῦ Κράτους καθιερωθῆτω ὡς ἡμέρα ἐορτῆς τῆς ἐθνικῆς σημαίας.

«**Ἄρθρον 2ον.** Τὴν ἡμέραν ταύτην, κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ διευθύνοντος τὸ σχολεῖον ὀριζομένην ὥραν, παρεστῆμένων πάντων τῶν διδασκόντων ἐν ταῖς σχολαῖς, οἱ μαθηταὶ παρατασσονται ἐν ὑπαίθρῳ ἐπὶ δύο στίχων κατὰ τάξεις ἀπέναντι τῆς προσόψεως τοῦ σχολείου ἐν γυμναστικῇ στάσει καὶ κινήσει.

«Ὁ διευθύνων, διατάσσειν προσοχὴν, προσκομίζει τὴν σημαίαν τοῦ Σχολείου, ἄμα τῇ ἐμφανίσει τῆς ὁποίας ἀποκαλύπτονται πάντες, καλεῖ δ' ἐν τῶν μαθητῶν, ὅστις προβαίνων καὶ ἰστάμενος παρὰ τὴν σημαίαν, ἀπαγγέλλει τὴν προσευχὴν: «Βασιλεῦ ὀρθάνε, παράκλητε, τὸ πνεῦμα τῆς

ἀληθείας, ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν, ὁ θεσσαυρὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ ζωῆς χορηγός, ἐλθέ καὶ σκήνωσον ἐν ἡμῖν καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος καὶ σῶσον, ἀγαθέ, τὰς ψυχὰς ἡμῶν», περριουμένην διὰ τῶν ἐξῆς:

«Ἐπουράνιε Θεέ, κραταίωσον τὸ ἔθνος ἡμῶν ἐν δόξῃ καὶ εὐημερίᾳ, φύλαττε τὸν σεπτὸν ἡμῶν βασιλέα καὶ ἀνάδειξον ἡμᾶς ἄξια τέκνα τῆς Ἑλλάδος!»

«Εἶτε ὁ διευθύνων ἀναγινώσκει διὰ φωνῆς ἐντόνου τὴν ἐξῆς προσοχὴν.

Ἑλληνοπαῖδες

«Ἡ κυανόλευκος αὕτη σημαία, τὴν ὁποίαν ἐπιστέφει ὁ τίμιος Σταυρὸς, εἶναι τὸ ἱερὸν σύμβολον τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Τὰ Ἑλληνικὰ φρονήρια, τὰ στρατιωτικὰ σώματα, τὰ πολεμικὰ σκάφη, οκισζόμενα ὑπὸ τῆς σημαίας, ἐκπροσωποῦσι τὴν δύναμιν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἔθνους.

Ἑλληνοπαῖδες

«Προσατερίσατε τὴν Σημαίαν εὐλαβῶς, προσβλέψατε αὐτὴν μετ' ἀγάπης καὶ ἀφοσίωσης. Ὑπὸ τὰς πτυχὰς τῆς, ἀνδρούμενοι, θὰ ὁμόσητε πρὸς αὐτὴν τὸν ὄρκον τοῦ στρατιώτου, θὰ ὀρκισθῆτε νὰ μὴ ἐγκαταλείπητε ποτε τὴν σημαίαν ἀλλὰ νὰ θυσιάζητε τὴν ζωὴν σας, προασπιζόντες αὐτὴν.

«Ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ τασσόμενοι ὑπὸ τὸν τίμιον Σταυρὸν αὐτῆς, μεριμνήσατε ὅπως διὰ τῆς εὐπειθείας, διὰ τῆς ἐπιμελείας, διὰ τῆς καθόλου ἀρετῆς ἡμῶν ἀναδειχθῆτε ἄξια τέκνα τῆς πατρίδος καὶ μέλλοντες φρουροὶ τῆς τιμῆς καὶ τῆς δόξης τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους».

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀναγνώσεως, δίδοντας τὸ παράδειγμα τοῦ διευθύνοντος πάντες ἀναγινώσκει: «Ζήτω τὸ Ἔθνος, Ζήτω ὁ Βασιλεὺς.

«**Ἄρθρον 3ον.** Ὁ διευθύνων διατάσσειν πάλιν προσοχὴν, καλεῖ παρὰ τὴν σημαίαν ἐν ἐξέκστης τάξεως μαθητῶν ἐκ τῶν διακρινομένων διὰ τε τὸ πρᾶκτομα καὶ τὴν χρηστότητα καὶ τὴν ἐπιμελείαν αὐτῶν, ὀνομαζέει δὲ τὸν τῆς ἀνωτέρας τάξεως μαθητῶν σηματοφόρον, εἰς ὃν παραδίδει τὴν σημαίαν.

«Τούτου κρατοῦντος ὑψηλὰ καὶ ἀνακλιπταμένην τὴν σημαίαν, οἱ διδασκοντες μετὰ τῶν μαθητῶν ψάλλουσι τοῦ ἐθνικοῦ ὕμνον τὰς δύο πρώτας τροφάς, μεθ' ὃ ἡγουμένου τοῦ σηματοφόρου καὶ ἀκολουθούντων τῶν παρὰ τὴν σημαίαν κληθέντων μαθητῶν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ διευθύνοντος τὸ σχολεῖον, εἰσέρχονται εἰς τὸ διδαστήριον καὶ ἀποθετοῦσι τὴν σημαίαν ἐν τῷ πρὸς φύλαξιν ὀριζομένῳ μέρει τοῦ Σχολείου, λήγει δὲ ἡ ἐορτὴ τῆς σημαίας, τῶν μαθητῶν ἀπερχομένων, ἵνα ἐκνεύθωσι τὴν ἐπιούσαν πρὸς ἐνάρξιν τῶν μαθημάτων. Ὁ ἐπὶ τῆς Παιδείας Ὑπουργὸς κ. Στάης διέταξε καὶ ἐγένετο ἡ ἐορτὴ αὕτη τὴν 15 Ἰουλίου, καλὸν δὲ ἔζητο ἐν καὶ ὁ κ. Ἐπίτροπος ἐπὶ τῆς Παιδείας ἔστω καὶ ἀρχὴ διέταξε νὰ καθιερωθῆ ἡμέρα τις ὡς ἡμέρα ἐορτῆς τῆς Ἑθνικῆς Σημαίας, ἐγκλιπταμένης ἐπισημῶς εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὁ κ. Ἐπίτροπος ἀδυνατῆ νὰ προβῆ εἰς τοιοῦτον μέτρον ἔχομεν τὸ καλὸν παράδειγμα τῶν Ρεθυμνίων διδασκάλων, οἵτινες πρῶτοι καθιέρωσαν τὴν ἐορτὴν ταύτην.

Τὸ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ὁ ἐπὶ τῆς Παιδείας Ἐπίτροπος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 2333/2216

ἐγκυκλίου του πρὸς τοὺς Νομαρχιακοὺς Ἐπιθεωρητὰς καὶ προϊοῦσμένους τῶν δημοτικῶν σχολείων ἐνεῖλεται ὅπως εἰδαχθῆ εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα διὰ μὲν τὸ μάθημα τῆς Γεωγραφίας ἢ Γεωγραφία τῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν κ. Ἐμμ. Γενεράλι καὶ Γεωργ. Λελεδάκι, διὰ δὲ τὸ τῆς Ἱστορίας ἢ ὑπὸ τοῦ κ. Π. Βαλάκι ἐκπονηθεῖα.